

Книга «ВОСКРЕСІННЯ» (2004)

НА ОДНОМУ ДИХАННІ З ТОБОЮ

На одному диханні з тобою,
Дивне щастя, білий острів мій!
Не живу – існую у двобої
Днів реальних і далеких мрій.
На одному подиху, любове,
З чистим серцем долі віддаюсь.
Всі молитви різнокольорові
Позбирались – вірити боюсь.
Не згубитися б і не зітертись
Між небесних зоряних світил!
На вершині, вищій, ніж Говерла,
Наче світлий бог, чекаєш ти.
12.10.00.

РІЗДВО

Зимова колиска гойдає вечірню зорю,
І сходить Свят-Вечір у хвилях Його благодаті.
Незайманий простір укотре думками зорю,
Щоб в небі натхненний вогонь по зернині збирати.
В морознім повітрі далеко пливе пісне спів:
«Народжує Діва Марія єдиного Сина...»
Творець всемогутній серця теплотою сповив,
Бо щастя не може світитися наполовину.
Свічки празникові виблискують в танку богом,
І запахи ладану, наче легка ейфорія.
І знову святкує Різдво золотий Вифлеєм,
Цілує з любов'ю дитину Пречиста Марія.
Божественним світлом ясніє близький небосхил,
Мов лики святих з образів між зірок проступають.
Свободна душа відчуває незмірність крил,
І, наче ключами небесними, світ відкриває.
22.01.01.

БУДЬ НАМ У ДОЛІ

Небесне склепіння відтягує струни дощу,
Так, щоб мелодія линула ніжно й повільно.
Я ще про тебе мільйони рядків напишу,
Дивна любове, бо робиш ти з нас божевільних.
Душі співають, мов визнані світом майстри.
Хочеться плакати в щасті від їхнього співу –
Ти – триєдина, любове, бо ти – нам згори!
Білі Пегаси помокли й обтрушують гриви...
Краплі дзвінкі й кришталеві – живі світляки –
Мов діаманти блищать на зашторених вікнах.
І обганяють слова нескінченні думки,
Наче молитву повторюють: жити ще вік нам.
Дош підвіконню спішить розказати про все,
Та розбивається зміст об залізні кордони.
Скоро збігає вода й таємниці несе

В той океан, де ніщо не зникає й не тоне.
Дивна любове, – гаряче світило й вівтар,
Весь небозвід розкриває тобі неозорість.
Будь нам у долі, неначе божественний дар,
Перед обличчям твоїм стоїмо у покорі...
10.11.00

ЕДЕМСЬКИЙ САД

I

I раптом світ, що був осиротілий,
Злетів і зник, немов останній птах.
Могутня злива обліпила тіло
Дзвінким мажором по усіх кутках!
Вода зірвала всі, що є, загати,
Змела кришталь льодових барикад.
Сяйлива жінка первісно й крилато
Вернулася у свій Едемський сад.
Він не такий – минуло стільки років!
I не впізнати Дерево спокус.
Іду босоніж, щоб не чути кроків.
Тепер гадючий не страшний укус.
Безмежна ніжність заливає простір,
Підносить легко Божа благодать.
У тім житті була я тільки гостем,
А в цім я буду небеса тримать...

II

Невже я справді у саду одна?..
Тепер він став поважним і розкішним.
Над ним зависла райдуга ясна,
Нектаром манять перестиглі вишні.
Ми майже разом рясно відцвіли,
Духмяний шлейф предивно зник у **часі**.
Та ми лише століття відбули
З мільярдів літ, які повільно згасли.
Вже ходять тіні і лишають слід,
Лиш поміж листя промені стрибають.
Едемський сад сховав мене від бід,
I туги тут ніколи не буває.
Тут можна жити вічно, тільки тут
Душа і радість – нерозлучні друзі.
Ні пекла днів, ні безкінечність пут, –
Лише любов і слугування Музі...
14.01.02; 12.04.02.

МІЙ АНГЕЛ

Мій ангел під серцем не відає, що
За обрієм тіла безмежність існує...
I **час** незворотно кордони руйнує
А схованку цю перетворить в ніщо.
Цей ангел не знає, як сяють зірки,
Якось безкінечно колиску гойдає.

Малесенький човник у лоні ріки –
Щовечора міцно в мені засинає...
Мій ангел небесний уже, як П'єро,
Бо менше радіє і більше страждає.
Він мріє про щастя і диво-перо,
А те, що життя подарує, не знає...

***

Я не можу без тебе. На обрії наших бажань
Світанкова пора прохолодою віє на серце.
Доторкнися до мене хоча б самотою зітхань,
А з душі водоспад почуттів неприборканих ллється.
Я не можу без тебе. Думками-промінням тягнуся,
Прилипаю чолом у спітнілій тривожній дрімоті.
Я без тебе хворію й щомиті за тебе молюсь,
Не ховай нашу мрію, як щось фантастичне, на потім.
Я не можу без тебе. В обіймах, як в коконі сну,
Зріє щастя або неозначена досі нірвана.
Не лишай мене іншому навіть на хвилику одну,
Бо любов може стати, як стигма, одвічною раною.
Біля мого розп'яття заплаче сьогоднішній день,
І моє воскресіння для тебе наступить нескоро.
На межі світанковій вже котиться сонце руде,
І душа у твою випускає тонесенький корінь...
15.04.01

ДОРОГА

Стирає день з засмаглого обличчя
Краплинки сонця в кольоровій гамі.
А небокрай співає і курличе,
Горить над літом, полем і лісами...
Пливе спекота, як вітрильник сну,
Біжить дорога, наче сива хвиля.
Збираю спогади у хмари і жену,
Немов птахів, які зринають біло.
А височінь незміряна й така,
Що завмирає серце. Ще й дорога –
Цей серпантин між гір, крута й легка,
І ми з тобою знаємо, що з Богом.
І вже коли засвітяться вогні,
Дорожні знаки поведуть у темінь,
Ледь скинеш швидкість, на нічному дні
Почнуть шукати світла вічні теми...
10.08.01.

ПРЕДТЕЧА

Все життя попереднє – предтеча, релігія духу.
Ніби все – до Різдва, до прищестя месії. Отож,
Ми сьогодні, як поле по битві, – гаряча посуха,
У розкритих очах неба тихо збирається дощ.
Ми – неначе чужинці. У душах німує пустеля.
А за нею – оаза, а, мо', обітований край?

Тільки віра у серці знайшла триєдину оселю,
Де існує первинний, ще не спотворений рай.
Ми, позначені Богом, лишилися після Потопу,
Хоч згубився у водах, неначе вітрильник, ковчег.
Та, на щастя, змогли упізнати на мапі Європи
Наше місто прадавнє з слов'янським хрестом і мечем.
У якомусь житті, що лишилось хіба у санскритах,
Ми жили і боролись, і били нахабних заброд.
Вірю, наші нащадки у третьому тисячолітті
Будуть також любити себе й український народ.
15.08.02.

БЕЗМЕЖЖЯ

Чи ми з тобою й справді на межі?
Ці коливання простору, мов шквали.
До неба мрія тягнеться зухвало,
А поза нею линуть міражі.
І відчуття – ми разом день і ніч.
А та межа чомусь стискає серце.
Живе любов перлинками на денці,
Доба складається немов із двох облич.
Я можу бути відблиском твоїм,
Бо тільки в світлі прагну існувати.
Нам стільки ще думками обіймати –
Мільйон небес! Не дев'ять і не сім.
Тож спробуй відірватись від сует,
Якби це просто тимчасова змова.
Ця сповідальна мить чекає Слова,
А я у контурах його, бо ти – поет.

А ТИ ІДЕШ...

А ти ідеш у сніг, у білу хуртовину,
І ти живеш у сні наївно, як дитина.
А десь вгорі душа, яка тебе любила.
Які страшні сніги, які великі брили!
Крупою сипле день на вулиці холодні.
І світ живе, але беззахисно безродний.
І туга є у тім, що знову мерзнуть руки,
Погрюкай у вікно, немов у серце стукай.
У сяйві кольорів горить сліпучо-білий.
А ти летиш у сніг, і ти рівняєш крила,
І вже ковтаєш вись незримим згустком світла,
І думаєш, що це нікому не помітно.
Колись й твоя душа з'єднається з тією...
Вже трохи – і зійде зимова епопея.
Понад шляхами ще бушує завірюха,
А ти ідеш вперед, бо ти сильніший духом.
27.02.01.

ТОСТ

П'ю за натхнення. За те, щоб єднались долоні.
За переможців і за нескінченний політ
Душ незборимих, що небо безмежне полонять
Й сонячним світлом запліднюють лоно землі.
П'ю за недоспані ночі й селянські мозолі,
За безіменні могили й схологі кістки,
За коровай із блискучою грудкою солі,
За «Будь здоров!» і обійми міцні та палкі.
П'ю і за тих, хто у відчаї, й тих, хто в любові.
За Батьківщину, за рід і за безмір ідей.
Будьмо у щасті сьогодні і завтра, панове,
Кращих за нас, українців, немає ніде!
П'ю за сердечне добро і небесне багатство,
Щире і вірне кохання – одне на життя!
П'ю за розумне і вільне козацтво і братство,
Щоб після наших діянь не було забуття.
01.10.00.

КОЛОДЯЗЬ

Мого обличчя відблиск – жовта пляма
Лежить на тлі води, колодязь дише,
Відра немає. Ледь зомліла тиша
Закарбувалась на зеленім зламі.
Знайдеться ще якесь чуже обличчя
З надією, бо також стисне спрага.
Однак порожня і безглузда вічність
З колодязя росте, як сивий пагін.
Душа людини, що його копала,
Блукає по старих замшілих кільцях.
Але спливуть у пам'яті помалу
Слова молитви: «Тож нехай святиться...»
14.08.01.

КРАМНИЧКА

І храми, і квіти, і небо крізь сонячний дощ...
Запінене море з вітрильником, мов сиротою.
На освітлених стінах картинна ледь видима дрож
Переходить повільно на тіло сльозою густою.
І шумить океан, і схиляється з вітром трава,
І задумливо, зверхньо на нас споглядають портрети,
І зриваються з вуст їх лиш Богу відомі слова.
Та, можливо, що їх зрозуміють хіба що поети...
Ця крамничка завіяна запахом дерева й фарб...
І коти з порцеляни, що німо застигли, як сфінкси,
Задивились на нецке – на двох, ніби склесних жаб –
Кістяне божество із японськими рисами...
На картині, що в центрі, зображено Краків. Вгорі –
Силуети косяола, в якому ми начеб молились.
І, здається, крамничку освітлюють ті ліхтарі,
Що від пензля художника, ніби свічки, запалились.
16.11.00.

***

Мабуть, прихворіла, немов пересаджена квітка
З городу на клумбу або на могилу, хтозна...
А треба воскреснути знову, щоб думкою жити,
За вікнами – травень, за обрисом серця – весна.
Злітає пелюсток легка, білосніжна хмаринка,
І крапельки світла утворюють сонячний німб.
Виховую жінку, а плаче маленька дитина,
І зріє дорослість, мов пагони цвіту в мені.
Та звідки ж береться оця невимовна скорбота,
Чому у стеблі уповільнено струмиться кров?
Авжеж, прихворіла. Стомилась. З'їдає робота,
А, може, оці почуття на імення – любов...
07.05.01.

НА ГАННИ

Перший сніг на Ганни, мов відкрились небесні заслони.
І лягає мереживо легко на плечі – зима!
І здається, що світ у вертепі завмер безборонно,
І у сніжній пустелі стежин ні для кого нема...
Хто я в білім вбранні? Ні Снігурка і ні наречена,
Білий привід чи тінь від далеких небесних світил?
Тане рік, наче сніг, що не може утриматись в жменях,
Відчуваю, як тепло у затишку ангельських крил...
22.12.00.

СЛОВО

Ніжний бутон Слова, мов неземної квітки,
Сліпить, як вибух світла, і відкриває шлях.
І засівають небо літери, наче мітки,
Щоб прочитати тайну просто могла Земля.
Дивні пелюстки Слова, мов зависають в часі,
І розкриває Всесвіт, наче весна іде.
Навіть якби зненацька чисті світила згасли,
То все одно від Слова ясно було б, як вдень.
04.09.02.

ГОЛОДНІ ГОЛУБИ

Голодні голуби на білім тлі зими.
Штрихи дерев – розлоге павутиння.
Із наших днів уверх ідуть дими –
Мабуть, лише у небі є спасіння.
За межами тривоги і суєти
Тремтить сльоза і падає безсило.
Будує Янгол золоті мости,
Та із Землі вони – прозоро-білі.
Немов кризь іній – губи дорогі.
А той вогонь, що грів замерзлі руки,
Вже погасили впевнені боги,
Аби у серце влити страх розлуки.
Голодні голуби на білім тлі зими.

І ми на нім також шукаємо щастя.
Гірких думок притишені громи
Воліють десь у Всесвіті пропасти.
11.12.01.

СКОРО ПАСХА

Забілили небо вишні та черешні,
Запахніли ранки подихом весни.
Наче білі хмари, яблуні тутешні,
Мов пливуть до сонця маревом вони.
Скоро буде Пасха. Люди миють вікна,
Засівають поле золотим зерном,
Садять бараболі, бо до того звикли,
А весна над світом – ясно-білим сном.
Тихо сипле небо ніжним первоцвітом,
Намело під ноги квіту, мов луски.
Хочеться летіти, наче білий вітер!
У млинах небесних мелються роки.
Справді тане серце від краси такої,
Гомонять хвилини в черзі до годин.
Вже іде Великдень світлою ходою,
А в душі укотре Воскресає Син...
26.04.02.

ЖОВТИЙ БУДИНОК

Жовтий будинок із жовтими вікнами.
Дерево дивне з колючими вітами.
Небо ув'язнене в траурну раму...
Господи, Ти нагадай мені маму!
Точить іржа знеохочені очі –
Его з душею зустрітися хоче.
Туга пекуча, мов жало, у грудях:
Не відкидайте блаженного, люди...
Стискають хмари в обіймах жагучих,
Світ доганяє, тривожить і мучить.
З жовтого дому, з ночі, мов прірви,
Серце моє, добрий Янголе, вирви!
Душу мою, наче свічку в долонях,
Носять вітри, аж ламає у скронях.
Розум коралями котиться небом –
Отже, комусь це у Всесвіті треба?
.....
Вікнам пошию фіранки, мов крила.
Жовтий будинок фарбую у білий...
18.05.01; 18.04.02.

ТУГА

Та що це зі мною? Я знову дивлюсь у вікно.
Уже неземною... мене віддзеркалить панно,
Пропалить навиліт космічні кордони душа,
І тіло безкрило сховається в безмір плаща.

На серці болюче рясніють рубці та знаки –
У зошиті неба писатиму вічно рядки.
Небесні світила – яскраві нічні ліхтарі –
Легесенько вимкне Господня рука на зорі...
07.06.02.

НАСТРІЙ

Я зранку була, як дитина, щаслива!
Аж раптом якась навернулася злива
Страху і печалі, вагань і тривоги...
Дивився на мене зажурений Бог,
Чому я миттєво інакшою стала...
І що відказати Йому, я не знала...
А, може, це зовсім не страх, а роки?
У вирі небеснім кружляли думки:
Що сходи життєві нелегко долати,
Підтримують сильних Пегаси крилаті,
Кватиркою вітер бряжчить серед ночі,
А день чимскоріш попрощатися хоче.
03.04.02.

ПЛАНЕТА НА ДВОХ

Збігає осінь. І така щаслива!
Одна з усіх – за всі мої роки.
Метеликів горять сяйливі зливи –
Веселі, миготливі та легкі.
Весь небосхил у блисках-самоцвітах
Ураз відкрився духом і єством.
У контурах душі – вся мапа світу,
І ми на ній, і вся планета – двом!
І ми, неначе посеред Потопу,
І наш ковчег несе в безмежну даль.
А поруч осінь пише в римах тропи,
Проте ніщо не викличе печаль,
Ні звуком, ні штрихом, ні зайвим словом,
Ні поглядом чужим. Що є, то є...
Горить метелиця прозоро-пурпурово,
І осінь ще милішою стає...
14.10.00.

НА ВОКЗАЛІ

Живеш на вокзалі. Щохвилі йдуть поїзди.
Ця станція стала для тебе багаттям печалі.
Живеш на вокзалі, бо стерлися в небі сліди,
Залишилися тільки твоєї любові скрижалі.
Хоч тут, на вокзалі, своє протікає життя
І треба звикати, що ти безпритульний у світі,
Та хлюпнуть раптово у простір живі почуття,
Щоб знову у вогнищі серця страждати і тліти.
То голос, то стукіт, то гавкіт собачий вночі,
То злива шалена промочить усю до нестями,
То раптом сторонній у вухо, як в рупор, кричить,

А ти затулилась від нього рядками-руками...
Живеш на вокзалі. Думки – то туди, то сюди...
Слова – голубами вгорі, на даху, біля краю.
Постогнуть колії – близько в житті до біди,
Та жоден із потягів не прибуває до раю...

СВЯТО

Урочисто, світло у простір відкрилися брами,
Космічні вітри підхопили й понесли обох!
Ми маємо стати в любові якщо не богами,
То тими, кому помагає всевидючий Бог.
За рогом лишилось минуле, як знищене місто,
Там тінь мовчазна, як у «Гамлеті», міряє вись.
Душа, мов жебрачка, і люди – одвічні артисти,
Усе, як у книзі чужій, тільки голос: молись...
І от перехрестя, і Знак в рушниках, чорнобривці.
А далі, на захід, – Пречистая Діва щораз...
І дихають легко у наших долонях синиці,
І щось підсвідоме підносить і збуджує нас.
Та знову беруть ув обійми незвідані гори,
І руки зростаються, наче в єдине крило.
І нижчають хмари, і падають в келихи зорі,
І небо просвітлене сяє і сіє тепло...
10.10.01.

СВЯТ-ВЕЧІР

Коли от-от, загорнутий в сніги,
До нас іде Святий і щедрий Вечір,
Минає біль одвічної **туги**,
Полегшення торкає тихо плечі.
Пресвітле диво зіркою зійде
У кожнім серці, наче в серці божім.
Добривечір святиться між людей
І таїною давньою ворожить...
Веселих свят цей рік новий діжде,
Щедрівками співає простір синій.
Засвітить Всесвіт, наче сонцем, день,
Прозорий німб божественного Сина.
25.12.02.

ЗАРУЧИНИ

Наші заручини – жовта осіння вода –
Сяюча золотом й тиха, мов небо глибоке,
Перша пропасниця лісу, коли не шкода
Листя тремтливого – ще воно тепле допоки.
Зрештою, нащо про осінь? Крилаті слова
Скрізь у повітрі, мов бульбашки чистого кисню.
Шляху пташиного в небі біліє крива,
Мов з літака реактивного курява висне.
Наші заручини – довга дорога між гір,
Сонце, що нам запалило свої смолоскипи.
Глиняний присмак путі і не зник, і не згірк –

Цвітом духмяним в обличчя то віє, то сипле.
Хочеться знову подихати вітром отим,
Так, щоб у щасті побути обом довелось.
У розімлілому жовтні, неначе кроти,
Пальцями землю розпушити, ніби волосся.
І, зупиняючи подих, тамуючи дух,
Не розімкнувши обійми відтоді й ніколи,
Їхати хурою вдвох, поки день не затух,
Поруч із прірвою, поряд із Сяном і долею.
12.11.00

ЖІНКА

Після осені раптом настане зима...
Снігова королева на троні льодовім
Загадає бажання, напевно, дарма,
Бо застигне воно у замерзлому слові.
Після осені буде снігів заметіль,
У якій тільки душі тепліють, як свічі.
І у серце ввійти не захочеться двічі,
Бо удруге – уже не рятунок, а біль.
Буде день золотий височіти здаля,
Ніби зіркою сяяти, променем гріти.
Та залишиться кулькою біла Земля,
Як перлинка у мушлі, сльозою прикрита.
Мабуть, жінко, і ви, наче мушля ота –
Таємницю свою загорнули, як ляльку.
І така ви проста, і така непроста,
А роки, як рядочки, уже – через кальку.
04.11.02.

ГОЛОС

Коли мені почулося, що знову Ти покликав,
То серед безліч звуків один летів навстріч.
І оживав, як ранок, цей Всесвіт багатоликий,
Сповза, як з монументу, серпанок з білих пліч.
Коли ж я відчувала, як загубила стежку
І цілу ніч блукала серед ясних зірок,
То сивий Шлях Чумацький за мною збоку стежив,
Щоб не пірнула в прірву, яка була за крок.
Коли ж себе питала, навіщо я і звідки,
Чому **печаль** вогненна морозить небокрай,
То опісля молитви з'являлася примітка,
Що вигнанцям із раю не повернутись в рай.
Коли мене, мов кульку, аж розпирало щастя
І я кружляла легко серед усіх проблем –
Здавалось нескінченним божественне причастя,
Я вірила, що двері відчиняться в Едем.
Тоді я твердо знала, що Твій pomoже голос,
І так його хотіла почути в дзвоні днів!
Перемагали тіні моїх газетних полос,
Ховались сірі будні у зморщі поміж брів.
09.02.02.

СОНЕТ

А потім – все навиворіт пішло...
Як скошена трава, душа стелилась,
Над нею, мов коса, свистіло зло
І до землі безжалісно давило...
А зверху світлом сялось тепло,
Пливли хмарини з сонячного пилу,
Там ніби янголи у білім небо мили,
Щоб бачити усе воно могло.
Чомусь ураз на серці відлягло...
Повітря – наче підстелило крила,
Життя з'явилося, стрепехнуло сили.
А може, все це сон? І не було...
Я б з мамою хоч мить поговорила,
Але мовчить давно її могила.

МРІЇ

Тільки здалося... Чого не буває у літі?
Дош забиває думки, наче в стіни гвіздки.
Білим виблискують мрій нерозірвані сіті,
І струменіє тепло від твоєї руки.
Дивна піднесеність дня, наче хвилі у морі,
Ніби ранковий приплив ненадовго. Дарма.
Просто здалося, що можу посунути гори –
Й далі існую в країні, якої нема...
Тільки здалося, що ми ототожнюєм вічність,
Наче негадано райдуга чиста зійшла,
Наче кохання дивилося прямо в обличчя.
Все – марнота. Не зважай. Я у мріях була.
Тільки здалося, як щось у душі засвітилось
Щастям забутим, з дитинства... Неначе у сні.
Мабуть, від неба – якась несподівана милість,
Та, що від Бога... Невже вона справді – мені?
20.07.00.

***

Цей дивний чоловік, якому я корюсь
І без якого вже не можу жити,
Ввійшов у дні, неначе землетрус
Вчинив у серці, та посіяв квіти...
Цей дивний чоловік розкрив мої вуста,
Немов з портрета змив холодні фарби.
Проте запитую себе я неспроста:
То хто він є – спокусник чи загарбник?
15.12.01.

ВІРШ ЗІ СНУ

Наснилося, що вмерла. Залишилися книги і речі.
Опуклий павук споглядав і сміявся з кутка...
Жила, наче зайва, незатишно і недоречно –

Така твоя доля, і ти недолужна така...
А скільки разів намагались тебе убивати!
Недокурку легше, коли його труть по землі...
Призначено небом намарно щомиті страждати,
Печалі і тугу кують угорі ковалі...
Підкови на щастя вони роздають оптимістам,
Та приводу для оптимізму нема –
Бо знову руйнується сповнене мріями місто,
А ти цілий Всесвіт вмістила у нього дарма.
Але ти не вмерла. Бо знову не справився кілер.
Любов – тільки міф для безвільних. Без продиху ти
Шукатимеш простір, де можна розправити крила,
Та ритимуть землю по краю могили кроти...

ЩЕ НЕ РАЗ

Ще не раз під дощами намокне земля, мов онуча...
І під сонцем палаючим розсохнеться, наче труна.
І застогнуть думки, і застигнуть замерзлим паліччям,
І нараз нагадає про себе зненацька вона –
Та, хто знає, коли і до кого постукати в двері,
Та, в якій немає ні світла, ні дня, ні душі...
Та, хто музику неба на Моцарта і на Сальєрі
Поділила безжально – втоптала зірки в спориші.
Ще не раз, ще не раз підкорятиме тіло судома,
І хрипітиме звук, розтинаючи горло навпіл.
І горітиме свічка між стінами й стелею дому,
Де ти був, де ти жив, де лишився незайманий пил.
18.03.02.

БАБИНЕ ЛІТО

Бабине літо завмерло, як завше, прозоро.
Хвилі блакитні лоскочуть його береги.
Небо безмежне лежить уколисаним морем,
Де задрімали, здається, прадавні боги.
Знов у дорозі і тільки удвох на планеті.
Жовтень згрібає, як листя, зірки у ковші.
Наче у казці, з любов'ю у власних тенетах,
Серце від серця – на відстані тільки душі...
Просто існую в тобі, наче вранішній промінь.
Ангелом – поруч, а раптом хтось душу спече.
Бабине літо – світань несподівана повінь,
Шлейф золотий, що за нами в повітрі тече.
07.10.02.

В ПУЧЕЧКУ СВІТЛА

Ці напади **печалі**, мов дощі,
А потім довго висихає одіж...
Лише свята оголеність душі –
Як протиріччя цій земній природі.
В пучечку світла – гама кольорів
Понад дощами райдугою сходить.
А по земній, потрісканій корі,

Як по вуглинах, наші долі ходять.

ДУША

При пологах душі ні болю, ні страждань,
Холодний піт тече струмочками по скронях.
Іде луна увись від голосу бажань,
Затискую життя у стомлених долонях.
З розчухнутих грудей легенько світ струмить,
Та глибшає ота невидима криниця.
І сипляться згори, немов горох, громи,
І ріже ніч крильми палаюча Жар-птиця...

ВІКНО

Спасибі, дерево, одне моє вікно
Загородило від усього світу...
Зашторене гілляками воно –
Жива стіна, ростуть брунатні віти.
Вікно навпроти – місяцем сумним,
Мов очі в очі, лиш рятують квіти.
Поміж небесним, суцям і земним –
Вікно, з якого завжди можуть вбити.
10.02.02.

НА ПЕРЕХРЕСТІ

Раптом у душі позбирались болі,
Ніби вічна темінь згустилась на дні.
А на перехресті долі та недолі –
Камінь, що дорогу вказує мені.
Поверну наліво – смуток і турботи,
А направо – знову туга жде німа.
Є ще дороги – в небо, у висоти,
Та про них на камені напису нема.
11.12.01.

ЗА ВІКНАМИ

За вікнами – траса, мотори ревуть у авто...
Докучливий скрегіт щоразу з розгону у вуха.
Єдине бажання – повітря морського ковток,
Щоб тиша наповнила душу – як шерехом духу.
Ні дощ, що вночі, ані сонце, немов з-під поли,
Уже не посіє у серці такої омани!..
За всіх, хто любив у житті, не вість де й коли,
Свідомо спокутую, адже нірвана – це рана.
Епітети зникли, залишились просто слова...
Чи маю писати про щастя малесеньке право?
В народі говорять, що винна завжди голова,
Якщо на «червоне» керує, не знаючи правил.
За вікнами – гомін, а в домі одна суєта...
І дивляться з осудом, мабуть, на мене ікони.
Спитай, як живу, але краще тепер не питай,
Послухай зі мною Бетховена чи Маріконе...

НАТХНЕННЯ

Так можуть кохати помічені Богом –
Мов діти, наївні, напівбожевільні...
І що їм земне? Ця життєва дорога:
Вибоїн без ліку, мережива пильні.
І що їм бажати? У них за плечима
І янгольські крила, і дух незбагнений.
Їм доля ключі від безмежжя вручила,
Можливо, за вдачу, можливо, знаменно.
Пливе насолода в повітрі п'янкуму:
Мо', ладану запах або різнотрав'я...
І хочеться вірити щастю такому,
І жити цим днем молодим нелукаво.
Думки, наче руки, в одному сплетінні:
Півкулі сердець, що не відають смерті.
Зіткнулося світло, з'єдналися тіні,
Змішалися тиші в гучній коловерті.
Позаду роки цокотять високосні –
Вгамовані коні, задимлені гриви.
І сипле зірками-перлинами космос,
І світ золотіє похмурий і сивий.
Так можуть кохати лише в одкровенні,
Коли віддзеркалені очі – навпроти.
Іптаство небесне дарує натхнення,
Як ледве вловимий божественний доторк.
02.04.01.

ТАКА ВЖЕ Є

Така вже є. Такою і лишуся.
Перезимую літо, А затим
Відкрию серця нескінченні шлюзи,
І хлюпне щастя сяйвом золотим!
І буде сонце не таке, як завше,
Очиститься душа сльозами літ.
Освятиться життя – відбита чаша,
І тільки зблисне ледь помітний слід.
Така вже є. Коли зникають брами,
То не зупинить сумнів ані страх.
У наших вікон симетричні рами –
Неначе Всесвіт світиться в очах...

МЕРЕЖИВО ОСІННЬОЇ ПЕЧАЛІ

Мереживо осінньої печалі
Спада на землю легко, наче сніг.
Сходні день не наступив, причалив
До пристані моїх промокликх ніг.
Останній день приніс лише чекання,
І у Бога мудрості прошу,
Щоб чистим зберегти своє кохання,
Бо ні рядочка більш не напишу...

***

Мені без тебе навіть мить пуста.
Це дивне літо заступила осінь.
Здалося, сонце запросило в гості,
А я, – мов та, але якась не та...
Уперто вабить галасом перон,
Проте на милість Божу віддаюся.
В очах щасливих світлом відіб'юся
І в осені залишу літній тон. (15.03.01.)

***

Останній день зими, остання казка,
Остання пристрасть на межі життя.
Подай, любове, нам сердечну ласку,
Подай нам, Господи, небесну благодать.
Дірчавий сніг, прозора тане холод,
Вечірня зірка впала на поріг...
Полонить губи терпко білий солод,
І раптом – сніг, цей божевільний сніг!

ЖИТТЯ

Так і живем у своїх не упійманих мріях –
Наче хвосты від комет пролітають крізь ніч.
Спалахи душ, як вогні, і горять, і жевріють,
Світ, наче пекло – гаряча, палаюча піч...
Де ж той Едем? А надія, мов літепло, зріє...
Де ж ті дерева, що вічно і пишно цвітуть?
Хто намалює усміхнену Діву Марію
З Сином Господнім, якого ніколи не вб'ють?
Вірю, що в кожного доля і хрест за плечима,
І від народження – в небо, у вічність мости.
Є на усе, що сотворено Духом, причина,
Хто ж нам життя не за Богом простить?..

ТЕРЕЗИ

І знов терези балансують в повітрі астрально.
Ідуть поза нами не стоптані й досі шляхи.
Тремтіння душі перетворює свято в страждання,
І падають дні, і згоряють, мов квіти сухі...
Осінні, осанні... Прекрасні, неначе світання.
Крізь них проглядає палаючий, сонячний щит.
А наше земне і небесне осінне кохання
Неначе життя за життя віддало у кредит.
Оце подарунок! А, мо', за гріхи покарання?
Від любимо кожною миттю і сплатим борги.
У просторі часу існуємо всі віртуально
І віримо в те, що на нашому боці боги...
24.09.02.

А ЗА ТОБОЮ...

І наближатись до мети,
І навіть подихом торкатись,
Але змиритись з тим, що ти

Гориш між буднями строкато.
А за тобою – лиш сліди,
А у зіницях – вічність неба!
Один окраєць висоти
Твоїй душі для щастя треба.
А далі – обрії завмруть,
Розтануть часові кордони.
І ти, мов річ, відкинеш суть,
Бо є на все свої закони.

РОКИ

Роки – завірюха – лиш сяйво біліє над садом.
Та знов, відхиляючи зливу, заходиш в Едем
І мислиш: «прощай», хоч зривається «згадуй»,
Стежина пташинна у вись за собою веде...
Броснате гілля вимальовує дивний орнамент:
Таємні зигзаги, мов залишки кави на дні...
Усе, що існує і що залишається з нами,
Звучатиме світло, мов дзвони пасхальні, ясні.
Роки за межею – я їх відпустила, відчула –
Торкнулося справжнє і ніжнє до болю тепло.
Дивлюся услід й розумію, усе, що минуло,
Неначе у квітні холодному враз відцвіло.
Жила, мов свіча, і сприймала надії за щастя,
Любов нероздільну – за долю або землетрус...
Розбились фантазії, ніби звільнилися зап'ястя.
За тебе, любове моя, я тепер не боюсь.
15.10.00.

ТІНІ

Ми вдвох із тінню намалювали
Шматочок світу по всій стіні.
Шпалери раптом пообвисали –
Їм стало важко, як і мені...
Змішались разом усі кордони,
Країни різні зійшлись в одну.
Злітали птахом мої долоні
В якусь незвідану височину.
Ми вдвох із тінню маліли наче,
І тільки крапка – немов кінець.
Невже і тіні безмовно плачуть,
Неначе душі їм дав Творець?

ЛЮБОВ

І коли, починаючи з губ, ти стираєш помаду,
Ту, що мала б лишатися довго, мо', протягом дня,
І коли потрапляємо вдвох у тривалу блокаду,
І у ній, мов засліплені світлом, йдемо навмання,
Відчуваю, що простір просвічує обриси тіла –
Ти, мов крейду на дошці, змиваєш одвічну межу.
Я лечу над землею, і легко виблискують крила –
Вірний янгол зі мною – на чистій долоні лежу...

Ти – художник і світ, ти людину народжуєш знову,
Як вигадуєш образ і згадуєш ті образи,
Що дивились на нас, на Михайла, у храмі любові,
У який ми ввійшли, і завмерли на мить терези.
Задаровують всю поцілунки й нагадують наче,
Що існуємо ми віднедавна, ми справді – живі!
І не знаю, душа чи сміється, чи з радості плаче,
Ти губами окреслюєш контури тіла нові...

ЧУЖА

Чужа-чужа – на відстані віків...
Загорнута й роздягнена дощенту.
Крізь всі космічні вікна і дірки
Свистить **печаль** натужно і відверто.
Одна-одна, немов всесвітній смерч,
Живий вогонь пройшов по небокраю.
Хотіла заховатися від втеч,
Хоч маківку знайти в собі від раю.
Та замість того – пекло звідусіль,
А всі молитви падають у небо,
Немов важкий тягар, нестерпний біль:
Зізнайся, хто я все ж таки для тебе?..
27.02.01.

ПОКРОВА

Зоріє жовтень. Перші холоди,
Немов кити, тримають диво-сніг.
У шахи грає місяць молодий –
На темному небесному рядні...
Коли у повні, то таємний друг,
Пливе світилом, ніби проводжає.
Стійкий, морозний, як парфуми, дух
В повітрі осінь струмом зупиняє.
Усе життя попереду. Не раз
Мигнуть, згорять ураз думки-ізгої,
Побачуся з любов'ю без прикрас,
Бо **туги** ще не сходило такої...
Накриє листям легко Покрова
Усі стежки, що є, усі куточки.
І потепліє день, а, може, два,
А, може, вічність. Я не знаю точно.
24.10.00.

***

Спіткнувся кінь... у цих степах чужинських.
Галоп, галоп, а небокрай втіка...
І воля, наче гріш у бідняка,
І регіт навздогін прикутих сфінксів.
Та вже назад вертатися ніяк...
На згарищах дими давно злетіли,
Крильми над ковилою лопотіли –
Залишився на серці вічний знак.

На чужині повітря – теж не те.
І зорі менші, і трава гіркіша...
Спливе зненацька у кровинку тиша,
Мо', духом рідним з **часом** проросте?

ПРОТЯГ

Протяг відчинить двері, душі відтулять лица,
Крила відріжуть Всесвіт від дощових хмарин.
Сонце сплете з проміння небо, мов плащаницю,
Ти цілуватимеш землю, не встаючи з колін...
Губи твої відчують всю незбагненність світу,
Наче пройде крізь тебе дивний небесний струм.
І задихнеться серце, і захмеліє світлом –
Та сколихнеться вітром непереборний **сум**.
Протяг відчинить двері, виведе на дорогу.
На перехресті станеш: «Боже, куди іти?»
Наче самі по собі легко ступають ноги,
А над тобою Янгол світлим птахом летить.
Потім, коли – не знаю, станеш навпроти мене.
Чистий блискучий аркуш знов віддзеркалить нас.
Перше напишеш слово. Буде воно знаменним.
Протяг відчинить двері, наче відкриє **час**...
14.05.02.

ЗУСТРІЧ

Знову над дахом зависли сріблясті зірки,
Наче сліди феєрверку завмерли в повітрі.
Фарби змішались в одну, мо', зустрілись віки,
Стала інакшою начебто неба палітра.
І загубилися в звуках дзвінкі голоси,
Мов в океані безмірному білий вітрильник.
Наче з душі полетіло увись: «Вознеси,
Господи, все, що очистив небесний світильник».
Ніч – мов перетин кордону у давні віки,
Обраний **час**, наче смуга між днем перемир'я.
Просто над дахом зависли сріблясті зірки –
На циферблаті годинника зріють сузір'я...

ПАДАЮТЬ ВІРШІ

Падають вірші, як яблука в пізнім саду.
Осінь надворі, нічого не зміниш, не зробиш.
Згадую дівчинку милу – веселу, руду,
Все їй хотілося успіху з першої спроби.
Яблука мов поховалися в сонну траву,
Жоден промінчик не хоче пірнути за ними.
Я ж понад осінню тихо, мов хмарка, пливу,
Може, підуть стороною завії та зими.
Зернятка в яблуках дзвінко собі торохтять,
Зорі почують і, певно, усе зрозуміють...
Падають яблука, бризки далеко летять,
Дівчинка плаче, у віршах шукаючи мрію.

СВІТЛО

Таке не приходять нізвідки, бо так не буває.
Скрипаль-пілігрим сьоме небо душею пройшов.
І звуком одним відчинив наче двері до раю,
І слід на папері моєму лишив з підшав...
Таке не приходять раптово, це надто магічно.
Вертається, ніби з-за хмар, золотий падолист.
Уже розуміємо: все, що практично й логічно,
Димить, наче з вогнищ жевріючих вигнутий хвіст.
Таке не покине. Таке від усіх заступає.
І враз розкриває навпіл, щоб відтяти думки.
Приручена воля за спиною легко зникає
Сполоханим птахом, що тільки й кормився з руки.
Той рай, наче пекло, – у кожному вигоні тіла
Чарують сирени і кличуть за межі всього...
Таке не приходять нізвідки, якби і хотіли,
Таке не буває без світла – твого і мого.
14.10.00

ВОСКРЕСІННЯ

*Моєму чоловікові Андрію Лимичу,
голови давнього українського роду
присвячую.*

Історико-лірична поема

Розділ I

*О, це не біль! Солодка мука тіла,
Політ душі до вогняних основ...
Здається, ніби щастям засвітили
Маленьку зірку на ім'я Любов!
Весняний трунок вже тече із чаші,
Небесним сьйвом липне до лица.
Невже уся планета стала нашою,
Аби світила в небі зірка ця?..*

* * *

У свято Роду сонцем сяє Сян,
Рясніють кольорами гори, схили.
Ця дивна осінь, наче океан
Снаги гарячої, безмежності і сили.
У селах попід Сяном голоси –
Їх дзвони будять, наче на битву.
Такої тихої, небесної краси
Ніде немає – все вогнем налите.

Твоя душа святкує відчайдуш!
Летить у небо співом кришталеvim
І піднімає сотні тисяч душ,
І виростає рід, росте у древо.
А ти здіймаєш дзвін на три віки,
Аж закладає тим набатом вуха.
У нескінченнім дзеркалі ріки
Один промінчик полум'я роздмухав.
Стоять, мов люди, всюди ялівці,
Мов острови – вільха, тополі, клени.
У тебе ямка ходить по щоці,
І ти щасливий, наче світ шалений!
Тут, над могилами, де прашури твої,
Народжувалась пісня і молитва.
Хіба ж ти знав, що саме ці краї
Думками правнуків воскреснуть оповиті?
Були ж тут люди, і були хати,
Паслись отари і дзижчали бджоли.
На відстані душі і самоти
Вирішувала все війна і доля.
Ні перед Сяном, ні за ним тепер
Вже п'ять десятків літ нема нікого.
А вітер крила знову розпростер,
І пасма диму вирвались гіркого...
Переселенці, вигнанці, чужі,
Куди ж це кіньми їхали ночами?
А осінь золотом малює вітражі,
І дух минулого шепочеться із нами.
І поступово втілюється в дзвін,
І громовиця ріже шумовиння.
У прикордонній смузі двох країн
Святкує рід великий Воскресіння.
І ти, немов сп'янілий від життя,
Від суєти суєт, турбот, народу...
Тримаєш рід, немов своє дитя,
Отут, де височить твій Корінь роду.

***

*Ці пелена і шовковичний кокон,
І воскресіння з Божої руки...
І непорочність Господа допоки,
Нам сяє сонце, світяться зірки.
“Христос Воскрес!” –
летить у небо птахом,
“Воістину Воскрес!” – услід за ним.
Над храмом, над його високим дахом
Зійшлись світи небесні та земні.
З'єднались душі суцїх і далеких,
Всіх рідних, дорогих завжди людей.
На прощї перед Господом нелегко,
У храмі серця Божя служба йде...*

*А на хресті – лише сліди від крові,
В печері плащаниця пахне Ним.
В пасхальних днях, у безмірі любові
Найбільше свято – радість таїни
І те, що можна стукати у двері,
Подати щиро й щедро будь-кому,
Простити зраду Тайної Вечері,
Тому, що Він Воскрес, Він є тому...*

Розділ II

Ти знову ребуси розгадуєш вночі:
Христина, Феня, Текля. Хто їх мати?
Микола – батько. Він помер, мовчить.
Проте за всіх потрібно точно знати.
Генеалогія – наука на віки,
Хоч геноцид і війни-людоджери...
Відімкне **час** пташиний ключ легкий,
Аби почати хід нової ери.
От-от наступить ХХІ вік –
День Воскресіння роду – наше свято,
Щоб на Великдень, хоч би раз у рік,
Померлих і живих усіх згадати,
Дві тисячі до списку записати –
За кожного окремо помолитись.
Нехай свічки, як факели, горять,
Рідні усій призначено зустрітись.
Розлоге дерево ввібрало сотні літ,
Усі гілки з'єднало у сплетінні.
Де не поглянь – кругом його коріння,
Усюди залишає буйний цвіт.
А ти й зів'яле листя позбирав,
І оживив, як маг, забуту силу.
Шукаєш Всесвіт, про який не знав,
Знаходиш пращурів домівки і могили.
І знов чаклуєш... Аркуші лежать,
Засипані, мов маком, іменами.
У всіх шеренгах прадіди стоять
З родинними своїми знаменами.
Усі готові слухати і йти.
І знаєш ти, що маєш їм казати.
Гортає вітер листя чи листи,
Несе то на Поділля, то в Карпати.

Розділ III

Припали пилом аркуші зотлілі,
Від **часу** потемніли і затерлись.

Всі імена записані чорнилом,
В подвірних книгах вже давно померлі.
У чоловічих графах: батько й діти,
Жінки – окремо. Сторінки, мов кроки.
Дві різні статі від початку й доки
Існує світ і нам у ньому жити.
Що аркуш – то історія родини:
Що мали, як вели, кого кормили.
Марія Лимич народила сина,
А чоловіка в цьому ж році вбили.
Одне село вливається ув інше.
Перелік прізвищ, імена і дати...
Сльозяться очі, можна не вгадати
Рядок чи слово. Хто так дрібно пише?
У голові немов шепоче голос:
Якби ще трохи, ще якби читати!
Від цього несподіваного кросу
Злетілись янголи безкрилі і крилаті.
Наталя, Анна, Марфа, Євдокія...
Вони були, вони для роду вічні!
Чим повторилось в них моє обличчя?
Течуть віки, вертаєшся до Кия,
До Володимира, до давнини, як вчора.
Чи я така ж проста собі селянка?
Чия була дружина? Скорше – бранка,
Бо і сьогодні – совісті докори...
Архівні книги знають так багато.
Це вище над думками і сумлінням –
Відкриється раптово, наче свято,
Пройме жагучим і ясним промінням!
І наче Лимичів вже не знайти нікого,
Але отут, у тисячу сімсотім...
Юрба імен в рядках, немов за дротом,
Спочатку – стежка, а за тим – дорога.
Так важко хтось носив завітні мрії,
Так страшно хтось вмирав на ешафоті...
І знову сина нарекли Андрієм,
А у Андрія Анна буде потім...

* * *

*Вночі дощі, а вдень – яскраве сонце.
З дерев тумани сіють м'які...
Червлене золото незваженими порціями
Впродовж доріг чекає двірників.
А ми з тобою, наче в тому винні,
Що дивно так й негадано знайшлись,
Що склеїлись окремі половини
І всі космічні смуги перейшли...
А там – весна. Там не буває льоду.
Там щастя не потрібно боронить.*

*Усі життєві драми і негоди
Тривають тільки блискавичну мить.
І ми, блаженні у своїй любові,
Царюємо в далеких тих світах.
Абетка ніжних слів звучить у мові,
Вона у нас в очах і на вустах.
В душі – дощі. А серце – наче Сонце!
І відчуття таке, що ми птахи.
Земля для нас – бездомна, скалка в оці.
Змиває повінь погляди сухі...
І ми з тобою, наче в тому винні,
Що між землею й небом – вічна грань.
А наші дві щасливі половини –
Мов світлий диск у темряві світань.*

Розділ IV

Вільха альпійська має назву: лемич,
На полонинах всюди – де не кинь.
Бринить красою Верховини велич,
Карпатських гір завмерла височінь.
У Жаб'юму говорять: “леміч” м'яко,
А “рубиться на судник” для родин.
Росте вільха зелена й поміж всяких
Народних давніх галицьких рослин.
Рясніє лемич на ґрунтах вологих,
А, може, річка Лімниця – від Лим?..
Жили і Лемичі-русини тут, і волохи,
Хорвати білі... Що було за тим?..
У Дністер Лімниця тече, де Галич сяє,
Де уличів витає спраглий дух,
Де Лемич древній з племені блукає,
А сам він, наче порох, вічний рух...
Юрмиться рід у світі, де завгодно,
По всіх Балканах Лимичі живуть.
Але знайти потрібно первородних –
Серед віків на нас чекає путь...
Із сербів, може, він? Де схід, де захід?
Або – з нащадків кельтів? І хтозна,
Про що мовчать кочівники хозари,
Гірських хребтів блискуча сивина...
Було чимало тут й онуків княжих –
Дружини руські бойовий плекали хист.
Ще й дотепер то тут, то там приляже
На городища ранній падолист...
Охороняли край чужий завзято,
Дністер і Сян – то був торговий шлях.
Підніжжя гір могло усе сховати,
Вершини спали в білих подушках.
Вільху назвали лемичем й гуцули,
У бойківських говірках лемич є.

Рослина ця усіх до себе тулить,
У монограмі густо листя в'є.
Прикраса справжня Лемичів і роду,
Чудовий символ! Видно, всі пішли
Із галицького славного народу,
А потім щедро й пишно зацвіли!
В Покутті, Семиградді, Буковині
На землю сіли з роду Лемичів.
З роками значно більшало в родині,
Немов лелечих ширшало ключів.
Вони летіли! Хто – за небокраї,
А хто стежками гори пересік.
У вирії, в країнах Оранії,
Зостались жити Богом даний вік.
Хтось залишився в Лікті біля Сяну,
А хтось пішов шукати щастя вглиб...
І стала рідною незвідана країна –
За воєводством Брацлавським – відшиб.

Розділ V

Ідеш землею – не ідеш, а плачеш...
Ярмо, як зашморг, шию обвива.
Холоп-втікач, але людина наче,
І руки є, і мислить голова...
Але вчепилось те смолисте “бидло”,
І як його зітерти, наче бруд?
І катували, і різками били,
Чорніе пусткою залитий потом ґрунт.
Та й що тепер? Кудись у світ за очі...
І щоб собаки панські не взяли.
А серце волю спрагло пити хоче,
І щоб думки спокійними були.
Дністровий тракт веде, куди – не знає,
Ідуть воли, сп'янілі від шляху.
А щось в душі ридає, мов співає,
І щось німіє від того страху.
Та все одно, куди вестимуть ноги,
Кругом пани волають: “Все моє!”
Одна надія – помолитись Богу
І мати в цьому світі щось своє.
Галичина лишилася позаду,
І верстових стовпів сумні вогні...
Тікали з панщини, неначе бігли з аду,
А раптом краще жити вдалині?
Ще кажуть, на Поділлі значно легше,
Хоч Посполита Річ панує всім...
А, може, просто язиками плещуть,
Селянські руки й там потрібні їм...
Дністровий тракт блукає між лісами,
І під ногами дише хмизом гать.

А жити все одно, мабуть, з вовками,
Куди небесна ллється благодать?
Поділля – то суцільні чорноземи,
Землі багато – турки відійшли.
Якби у справи не втручався демон,
То й справи вгору все-таки пішли б!
Пан над холопом має право суду.
Опіка й нагляд панський без кінця!
А хто втече, того ловити будуть
Усе життя до смертного вінця.
В XVII столітті – панству воля,
У вісімнадцятім воно також без меж.
А селянину кажуть – просто доля,
Кріпацька доля по закону теж.
Та Австрія змогла здавити шляхту,
Але іще минув стражденний вік,
Коли отримав в пана власну хату
Змарнілий від роботи чоловік.
Під Австрією легше: книги пишуть,
Хоч людність бідувала, як завжди.
Комірники, халупники та інші
Були, як видно, у страшній нужді.
Без ґрунту, без хатини, без городу,
На панщині від ранку до зорі...
В голодний рік лишався без роботи,
Втікав, вмирав кріпак о тій порі.
Скількох до себе прийняло Поділля!
І сім'ї, і громади – тисячі!
Росте, мабуть, якесь там диво-зілля,
Яке лікує душу і мовчить...

Розділ VI

*Гарячківка чи просто Гатне поле?
А ще ... Ганчарське. Господи, чому?
Чи назва ця розкриється поволі,
Бо диким бути випало йому...
Це поле смерті, мабуть, поле крові,
За тридцять срібняків, та хтось купив.
Немає гірше підлої любові...
На сторінках історії лиш - пил...*

***

Гарячківка. Таке собі село.
Таких багато, всі, як сестри, схожі.
Серед лісів дрімотних ожило –
Ішли повз нього різні перехожі.
Історія не раз дивилась вглиб
Своїх віків, розгаданих не дуже...
Оце той самий Брацлавський відшиб,

За ним – степи безкраї і байдужі.
І вільний вітер з запахом трави,
І кінський тупіт, і глухий, і вічний.
І деколи – каміння і рови,
І черепи – до обривів обличчям...
Гарячківка в історію ввійшла
Не тільки тим, що місце тут гаряче,
А тим, що свідком втікачів була,
І тим, що притулила душі вдячні.
Сюди колись і Лемичі прийшли.
Родина, дві?.. Про це ніхто не знає.
Метричні книги записи ховають,
Але за три століття вже були!
У вісімнадцятім уперше впало в око:
Жив Яків Лемич на подвір'ї Тищуків,
Росла донька Палажка в нього доки,
Не вийшла заміж у 15 років...
Мабуть, була її судьба така –
За Афанасія, за сина Тищука.
І Бог одразу дав дарунок їй,
Бо народився хлопчик Тимофій,
У Феді Лимича з Федорою – Марія.
Марія ж одружилась з Тимофієм...
І знову Лемичі, і знову Тищуки!
Мабуть, з чиєїсь легкої руки...
Життя, життя... Такий короткий вік!
Отут він жив, а тут вже вмер, бідняга...
Ніхто років не вів щорічний лік,
Одне було – що день, то значить благо.
Косили голод, холод і нужда,
Хвороби і помори – місяцями!
А осінь – наче дівчинка руда,
А зими – з кришталевиими снігами.
І тільки теплою приходила весна,
Як зацвітали душі і дерева,
Орали землю, щоб жила вона,
І не чекала: “Де ви, люди, де ви?”

Розділ VII

*Головчинці лежать в широкій балці,
Хатини туляться, як сироти, ліп'янки.
Стоїть праліс стіною. Рано-вранці
Скриплять в дорозі від морозу санки.
Замерзли трясовини й болота...
Корчма завмерла вогником далеким.
А на душі така сльозить сльота –
Тепер у лісі жити – ой, нелегко...
- Що ж, браття, тут для нас уже не дім,
Зберемося весною у ватаги,
Покажемо усім панам своїм,*

Якої Кармалюк іще відваги!..

***

Летять гінці в усі кутки, по селах
Горять маєтки панські, мов снопи!
Гуртуймось, браття, будемо веселі,
Або - у ліс, або – важкі цепи...
Оті кайдани, що гудуть, мов дзвони,
І до Сибіру борознять шляхи...
Шукаймо волю вперто, безборонно,
Як не знущалися б за те пани лихі!
Нехай покажуться вони, як ті собаки,
Бо все одно тут: пан або пропав...
Були й до нас відважні гайдамаки,
Я – Кармалюк, на їх стежину став!
Простити ляхам біль не маю сили,
За кров людську помститися берусь.
Візьміть, селяни, коси, гострі вили,
Влаштуєм панству справжній землетрус!
Кріпацька доля ланцюгами гримне,
І задрижить згорьована земля,
Збіжать пани, слідів не буде видно,
І тільки курява чорнітиме здаля.
Та ляхи не здаються, знов шукають
Кармалюкових спільників, за тим
По всіх в'язницях – селами саджають
І – на Сибір! Порожній стогне дім.
Слабкий згодиться й видасть отамана
За кілька злотих, начебто Христа...
Засліпить очі зрада чи омана –
Нема на них Господнього хреста...
І знов, Устиме, ланцюги на шию –
І Кам'янецька, Літинська тюрма...
Та я втечу, бо я втікати вмю –
Вже тричі йшов з Сибіру, чи дарма?
Тавроване моє чоло і тіло –
Шпіцрутени, гарапник, батоги...
Та не звели вони мене в могилу,
Поділля миле стогне навкруги.
Та є у мене ті, що сплять грати,
І навіть як помру, помстяться вмить:
Словінський, Сотничук і Головатий,
Дроздов і Леміш... Серце так болить.
Дружина плаче: “Повернись, Устиме,
Сини ростуть без батька стільки літ...”
– Якщо прийду, Марино, то загинемо,
Прости, не відчиню своїх воріт...
Кріпак-втікач щасливий лиш на волі.
Сім днів на тиждень – панщина одна!
Свистять різки, кривавлять спини голі,
Раби і тільки! Кожна мить – труна.

А як набридли засідки, облави...
Неначе звіра ловлять по лісах.
Та йде землею невловима слава,
Несе панам неспокій, помсту, жах.
Та й що мені ці Кам'янецькі мури,
Коли душа давно не знає меж?
Знуцання, покарання і тортури
Уже не зломлять, не зупинять теж...
Усю Сибір, Росію перейшов...
І там, як тут, задушно і нелегко,
Чекають, хтось селян підніме знов...
В'язниці відтепер – не перешкода!
У мого духу – двоє дужих крил.
Я – Кармалюк, пообіцяв народу
Давити панство, скільки стане сил!

* * *

*– Люблю тебе, бідовий чоловіче, –
В думках гірких оце тобі кажу. –
Який мене терзає знову відчай!..
Щоночі тінь твою я стережу.
А вирвешся – лише одна хвилинка
Пов'яже нас любов'ю і теплом,
Заглянь до люлі, ти не бачив сина,
Й виходь мерцій... Та не іди селом!..
На тебе гайдуки кругом чатують,
За хатою сховалися, чийсь стук...
Грозилися, до смерті закатують,
Якщо потрапиш раптом їм до рук.
Ти кличеш у світи, кудись на південь,
Але не можу я з тобою йти...
Не буде щастя нам, Устиме рідний,
Та й волі не діждатись, не знайти...
Учора знов мене різками били,
Наказували видати тебе...
Пани давно нас розлучили, милий,
Я все одно не вбережу себе...
Бо знов ослабла, жаль, що наші діти
Залишаться сирітками рости...
Посій, Устиме, біля хати жито,
Прости мене, прости і відпусти...*

***

Несе кудись хмарки мінливий вітер,
Марини й сина старшого нема...
Пройшла уже сумна третина віку –
Живе кріпацтво. Тільки недарма
Поміщиків лупцюємо нещадно,
За що селян – в Сибір, в один капкан.
Ще років з тридцять, як нарешті влада

Дасть вистраждану волю кріпакам.
Вже тисячі притягнуті до слідства,
Повстанський рух розлився й на Волинь.
Як тільки Кармалюк тихенько свисне –
Горять садиби панські, де не кинь...
Каричинці, Деражні, Красносілки,
Головчинці, як факели вночі...
Лиш встигнути, не запізнитись тільки
Помститися недолюдкам хутчій...
Роздати їх добро нужденним, хворим,
Бо гроші панські – сльози кріпаків.
Та ще чума, холера – чорним мором,
Ні села – а лише стоять пустки...
До того ж, як востаннє йшов з Сибіру,
То знав, що засідки чекають звідусіль.
Та все ж не спильнував і не повірив,
Що зрада принесе нестерпний біль.
В Каричинцях, куди раніш заходив,
Чекала пастка. Згодилась на це
Така собі прихильниця... Процкова,
Тихенько хату узяли в кільце,
І крикнув ворон, на біду, здається,
І гримнув постріл – розколов чоло.
– Я – Кармалюк, – заголосило серце, –
Я – Кармалюк... Заплакало село...
Та підла смерть уже – не перешкода.
Витає дух завзятий знаменом...
Діждатись волі роду і народу
Вже стане сил! За неї – напролом!..

Розділ VIII

До Чернівець лихі летіли вісті,
А до Путилова у війську йшли мужі.
Душа, мов прапор, мріяла на вістрі,
А між дерев ховалися вужі...
Сухі гілки тріщали під ногами –
То комісари рушили в ліси,
Щоб придушити власними руками
Бунтівників! О Господи, еси...
А ті зійшлись і стали перед ними,
І повклякали, наче приросли...
Хто бунт зчинив, тому зболіли спини,
До сотні буків кожному дали!
Гайдук Базилько бив – рука зомліла,
Хлептали кров людську голодні пси.
Скоріш кого б відправити в могилу,
Щоб пам'ятав холоп, чиї ліси,
Ці пасовиська, гори, полонини...
Щоб проти пана слова не сказав!
Взялась до зброї знову Буковина –
От, панщини позбутися б! Хтозна?

Повів селян відомий Кобилиця –
Від Довгопільського околу депутат.
В парламенті австрійському дешицю
Свою уклав, порушив панський лад.
Однак Путилів сповнений військами,
Щоб далі – в Плоску, ватажка ловить.
Його ж не взяти голими руками,
Ще не прийшла його остання мить.
Три місяці солдати на постої
І на утриманні згорьованих селян.
З хатин уже стягли усе з собою –
То був наказ і того хоче пан.
З листом до цісаря у Відень він мандрує
Жалітися на здирництва панів.
А повернувся – всіх в одне гуртує:
Гуцулів, бойків, лемків – із “долів”...
Прийшли стрільці, вівчарі, лісоруби
На “сесію” до Вижниці, чого б
Питання не поставити там руба,
Не запитати Кобилицю в лоб,
Коли хризов (закон) признають Дуки,
Бо ж він від цісаря вернувся до людей.
Коли скінчаться ці селянські муки,
Таких у світі вже нема ніде...
Лук’яна Кобилицю поважали,
Лицем, без сумніву, нагадував Христа.
Не говіркий, та люди твердо знали,
Як війта поміняв, то треба так.
Задумливий і схожий на пророка,
Серед гірських людей – авторитет.
Вже вирішив боротися він доки
Селян не звільнить від тяжких тенет.
Між гір високих села порозбіглись,
Черемош і Путилівка блищить,
Вільха й черемха до води схилились,
В красі небесній мріяти та жить...

* * *

*Знову срібне волосся з’явилося в повітрі
І до щік притулилося світлом зустрічним,
Ніби лагідним доторком Діва Марія
Втирає сльозинку із мого обличчя...
Від Успіння всміхається бабине літо,
А Пречистая Діва восходить у небо.
Ми для неї, мов серденько рідне, як діти,
До яких щохвилини приходити треба.
Ми для неї усі – не дорослі, не зрілі,
А життя на Землі – наче порох осінній.
О Пречистая Діво, о Діво Маріє!
Захисти нас від глуму як власної тіні,
Від зрадливого світу і темряви ночі,*

*Від розпуки, розлуки і нерозуміння...
Хай у душу проникне твій погляд пророчий,
І любов освятиться у празник Успіння.
Це – не сон і не біль, і уже не прощання –
Ти до Сина на зустріч пішла безборонно.
Тільки літо задивиться вслід як востаннє,
Тільки сяйвом небесним займеться ікона...*

* * *

На ярмарку вхопили Кобилицю
І віддали, як злодія, під суд.
Тоді уперше був він у в'язниці
І з'їв там хліба й солі, мабуть, з пуд...
А вийшов – так зібрав ватагу знову,
До триста хлопців, й Лемичі із ним –
Павло і Федір чули гостре слово,
Усім указам вірили новим.
Народ по селах зустрічав святково,
Лунали дзвони, гупала стрільба.
Боялась влада шуму і розбою,
Шукала бунтарів по всіх горбах...
Удруге в Жаб'ю узяли Лук'яна –
В священника Вишневського гостив...
Той пригощав, здавалось, без обману,
А сам жандармів нишком сповістив.
Сиділи за столом, коли зненацька
Наскочила сторожа звідусіль...
Під доглядом залишили у Сальці,
За нього кожний селянин просив...
Та, кажуть, жив Лук'ян уже недовго.
Князь невідомий був у Радовцях
З трьома панами, та усі – без Бога,
Останнім днем гостина стала ця.
Почастували гості Кобилицю
Вином з отрутою, він тої ж ночі вмер.
Чи загорнули тіло в плащаницю,
Чи, може, ангел крила розпростер?..

* * *

*Вклонюсь тобі, розтерзаний народі,
За те, що Україну в серці ніс
Крізь всі жахи, неволі та незгоди,
Аби втекти з-під нищівних коліс.
Славетний дух еднає ту світлину,
Де отчий край, де був колись вогонь.
Там й в пагонах пульсує Батьківщина,
Та сироті білий попіл скронь...
Схилюся над землею. Мов ікону,*

До серця грудку рідну притулю.
Царює пам'ять в прикордонній зоні,
Я землю цю понад усе люблю...
Душа безтямно тягнеться додому,
А безпритульний світ кудись веде
Крізь пелену дощів, **печаль** і втому...
Яріє щастя невідомо де.
І де ж ті Лимичі, яка спіткала доля?
Що вік – то злидні, що війна – то жах.
Історія – і воля, і сваволя,
А дух – то геній, то підбитий птах...
Душа болить безмовно і надривно,
Летять думки відлунням самоти.
Ридає скрипка жалісно і дивно,
І звук летить по сходинок крутих.
У небі сумом обмерзає літо –
Стойка зима холоде у кістках!
А хтось минуле, наче крейду, витер,
І біла пляма – це вже мертвий птах.
Ці невиразні контури зникають,
Як той розп'ятий ангел на хресті.
Мабуть, чогось душа таки не знає,
Бо цілий Всесвіт змушена нести...

Розділ ІХ

Шевченків Гай. Природа первозданна.
І передзвін смерекових церков.
Неначе все співає тут: “Осанна!”,
Величний Львів освячує любов.
Ти присягнув тут двічі. Спершу лемкам,
Що приведеш рідні з Поділля гурт.
Ці люди – наче квіти в оберемку,
Усі - з Карпат, їх батьківщина тут.
Проте давно “розкидане каміння”
Згромадив ти до купи по світах...
От і здійснилось роду Воскресіння,
Тепер у нього дух як спільний дах.
Ти рід шукав, загублений в століттях,
Усіх знайшов – за триста літ назад.
Ці півжиття тобі здалися миттю,
Ти був, як дерево, тепер – неначе сад!
Коріння роду оживили землю,
Вона почула їх могутній клич.
Задумав ти з небес зірвати стелю,
Підняти предків з-під важких сторіч.
Вони тепер – усі назавше суцї,
На білих аркушах паперу – імена.
У храмі Божому за їх молімось душі,
Якщо й була, то прощена вина.
Ти мав знайти когось із свого роду,

Ти їх знайшов між гір, поміж русин.
Це люди мужнього слов'янського народу,
І кожний з нас – то України син.
Тепер всі разом – на святкове віче,
У щирості єднання меж нема.
Від благодаті світяться обличчя,
Розкрилась всім родинна таїна.
Ти стримав слово і знайшов утіху,
Бо маєш спадщину – великий давній рід.
Хтось за тобою ще поставить віхи,
Аби вільхою вівся родовід,
Зеленим листям уквітчав дорогу,
Сяйливим щастям небеса живив,
Щоб кожний Лимич помолився Богу
За те, що рід увесь благословив!
Ти присягнув тут двічі. Вдруге – жінці,
З'єднали разом душі та життя.
Любові щедрої наміряно по вінця –
Під стиглим небом журавлі летять.
У храмі божім Володимира та Ольги
Дали обітницю, і небо чуло спів...
І стільки почуттів, і стільки слів –
Птахів небесних у безмежній волі!
У цім Гаю Шевченковім, між лемків,
Знайшов ти долю, скільки треба див?
Ще сто разів душа в любові тенькне
І сто – щоб світ зненацька не зловив...

* * *

*Знаю, в серці твоєму гарячі вулкани,
А тепло розливається цвітом по світу!
І твої вітряки, мов живими руками,
Мелють зорі небесні на вранішнє світло.
Ти й лікуєш, як знахар, і душу, і тіло,
І спілкуєшся з Богом, бо знаєш секрети.
У бажанні любити зміцнилися крила –
Так кохають художники, маги, поети...
Ти відчув, як знамення, горішнє тяжіння,
Давній рід на Говерлу повів за собою.
Це – народу і роду святе Воскресіння,
У житті перемог не буває без бою.
Зустрічатимуть затишно дзвони у Лікті,
Рід – це кредо твоє... І надія, і доля...
Ти позначив, де рідні, всі мапи у світі –
Лиш добірним зерном засівалося поле.
Тут, у Рівному, в Лікті, в Гарячківці знаки
Спорудив на віки, наче три обереги
Від недолі, невігластва, розбрату всякого.
Скільки можна у муках творити елегій?
Слугуватиме справа громаді віднині –
І родина, як святість і віра, воскресне.*

Король, наш предок, нас благословляє
І зберігає під своїм крилом.
Величний титул – історичний карб,
Як булаву гетьманську, шанобливо
В серцях ми несемо своїх щасливо,
Бо маємо цей найдорожчий скарб!
Нащадкам Лимичів теперішнім, і тим,
Хто буде у віках іти за нами –
Лишаймо наше Дерево рости,
Щоб квітнуло життям та іменами!
2006

ПОЛІЦА

Віче

Збирався дощ, до гір присунув небо.
А я молила Бога, щоб не йшов...
У **час** такий врочистий – ні, не треба!
Внизу Цетіна – як блакитний шов.
А висота! Аж серце завмирає,
Та все одно радіє і бринить...
Далмація, як рідних, нас приймає –
Рід українців через п'ять століть!
Осінь сяйво сиплеться крізь віги,
Вітає нас на обраній землі.
І прапори родинні біло квітнуть,
Як яблуні вкраїнські навесні...
А тут майдан і стіл, усе – для віче,
Де вибирала Поліца князів...
І навіть **сонце** світле і величне –
Як вічний свідок, голос із віків...
І ти, наш князю, вибраний народно,
Цю нагороду вірно заслужив –
Вертаєш статус королівський роду,
Щоб дух Елемів у серцях ожив!
І він тепер не буде сиротою
В тисячоліттях безвісти блукать,
Елемів рід стоїть, як вої, в строях,
Його сьогодні – незчисленна рать!

Вибори

Яке ж прегарне місце тут для віче!
Таких ніде у світі не знайти.
Здається, що віки до себе кличуть
І падають з гори – бо схил крутий.
Та все ж панує нині ХХІ-ший,
І ти, Великий князю, в нім твердий!
Летиш, як відчайдух, як диво-вершник,
До храму **Сонця**, до межі мети...
Твій **час** настав, каміння ти згромадив,
Тож поназбирував його з усіх усюд!
Тебе підтримає завжди Велика Рада,

Тебе любитиме і Лимичівський люд.
А ці камінчики – віднині бюлетені,
Що кидалися щиро в твій жупан,
Небесним Батьком всі благословенні,
Бо це Його виконується план.

Елем

Співають дзвони, розганяють хмари,
Стоїть, як сфінкс, прадавній саркофаг,
Горять пречисто у серцях стожари –
Перемагає дух Елемів прах...
– Елем, Елем! – ім'я здвигає висі,
Верхів'я гір – неначе Божий лик.
Твої назавжди королівські риси
В нащадках вже залишаться навік...
Твоє ім'я тепер – неначе в спадок,
Бо ж полічани Лимичі – твій рід!
І груди грітиме тепло ясних хорваток,
Що поєднали рідні прапори.
До тебе йшли на прощу безборонно,
І ти, відчуй Елеме, – **час** тече!
І встало **сонце** – як свята ікона –
І промінь-меч поклато на плече...
2008, Поліца, Хорватія

***

Ласкаве **сонце**, дякую за день,
За теплі хвилі, за пісок гарячий...
Ця божа благодать – то свято наче,
Яке з небес через повітря йде.
Моя душа, без сумніву, – морська.
Вона над морем чайкою витає.
Мій добрий день, тебе я привітаю
Словами радості, і доля в них легка
Без суєти, без шуму, без проблем,
Коли у чергу поспішають справи...
Тобі, мій день, душа гукає «браво!»),
І зовсім поруч той, хто звав – Елем!
Стоїть його камінний саркофаг
У горах Поліци, внизу тече Цетіна.
Він теж чекав! І, ніби світлий маг,
Розкрив цей день, з країни у країну.
Гірська Поліца, Моліва, 2009